

Lad os få en drukfri ungdom – indfør en ensartet 18-årsgrænse

Af Direktør Peter Konow, Alkohol & Samfund, Formand Linda Hardisty Bramsen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Formand Agi Csonka, Børnerådet, Direktør Rasmus Kjeldahl, Børns Vilkår, Formand Gitte Ahle, Dansk Psykiatrisk Selskab, Formand Klaus Birkelund Johansen, Dansk Pædiatrisk Selskab, Formand Grete Christensen, Dansk Sygeplejeråd, Formand Birgitte Vedersø, Danske Gymnasier, Formand Karin Friis Bach, Sundhedsudvalget Danske Regioner, Formand Anja Philip, Forbrugerrådet Tænk, Formand Ulrich Lauridsen, Forældreforeningen Unge & Alkohol, Administrerende direktør Anne Kaltoft, Hjerteforeningen, Chef for Turisme og Oplevelsesøkonomi Annette Hyldebrand, HORESTA, Formand Jette Skive, Sundheds- og Ældreudvalget KL, Forebyggelseschef Mette Lolk Hanak, Kræftens Bekæmpelse, Formand Camilla Rathcke, Lægeforeningen, Direktør Mogens Kjærgaard Møller, Rådet for Sikker Trafik, Formand Benny Husted, SSP-Samrådet, Formand Bjørn Brandenburg, Ungdomsringen, Formand Morten Grønbæk, Vidensråd for Forebyggelse, Formand Carsten Suhrke, Vin & Spiritus Organisationen i Danmark

"Når jeg ser tilbage, føler jeg, at jeg mistede noget af min barndom og min ungdom ved at drikke mig plørefuld." Sådan lød det fra i dag 27-årige Nomi, da hun trådte frem i DR3-programmet Udvind min horisont og fortalte om sine erfaringer med alkohol i den tidlige ungdom. Med udgangspunkt i egne erfaringer var hendes budskab, at man ikke skal kunne købe alkohol, når man er under 18 år. Det er alt for tidligt, for på det tidspunkt er man ikke tilstrækkeligt bevidst om sine valg og det ansvar, man har. Overfor sig selv og for andre.

Nomi står ikke alene med oplevelsen af, at alkoholkulturen blandt unge er domineret af fuldskab og uovervejede valg. Klokken er netop ringet ind til et nyt skoleår, og for langt hovedparten af de nye elever på ungdomsuddannelserne bliver det også mødet med en drukkultur, hvor fester er nogle, man holder for at blive fulde. Og hvor alkoholsodavand, shots, øl og cider skylles ned med en sidevogn af gruppepres, fortrudt sex, konflikter, ulykker og vold. Det er vanskeligt for unge at vælge drukkulturen fra, for mange aktiviteter er bundet op på fest og druk. Adgangsbilletten er en promille – helst en ordentlig kæp i øret, for at sige det ligeud. Unge piger og drenge, som måske nok har stiftet sporadisk bekendtskab med alkohol, oplever pludselig et pres for at drikke meget store mængder alkohol, hvis de skal være med, hvor det sner.

Det efterlader mange fortvivlede. Drikkepresset ses tydeligt i statistikkerne, hvor hele 42 procent af de 15-25-årige har oplevet at blive presset til at drikke mere, end de har lyst til. Det er grænseoverskridende, urimeligt og grundlæggende helt forkert.

Unge teenagere overtager en skadelig alkoholkultur, der har etableret sig gennem generationer, og som de fleste af os har stiftet bekendtskab med. Vi har ladet stafetten gå videre til de næste og siddet problemet overhørig i årevis. Men det kan simpelthen ikke være rigtigt, at vi, de ansvarlige voksne, fortsætter med at møde denne kultur med skuldertræk, når den skader vores unge på både krop og sjæl.

Derfor står vi nu sammen i et hidtil uset bredt samarbejde med en klar opfordring: Tiden er moden til at indføre en ensartet 18-årsgrænse for salg af alkohol og dermed tage ansvar for at skabe sundere og tryggere rammer for børn og unge i Danmark.

Udviklingen går den forkerte vej

Problemet med unges alkoholkultur er på ingen måde nyt, og det løser tydeligvis ikke sig selv. Tværtimod viser de nyeste tal, at andelen af 15-årige, som drikker ugentligt, er stigende. Og det er vel at mærke fra et udgangspunkt, hvor danske børn og unge drikker suverænt mest i Europa.

Samtidig er Danmark del af en lille, eksklusiv klub på kun fem EU-lande, som tillader, at 16-årige kan købe alkohol. Når man tænker på, hvordan vi normalt bryster os af at skabe trygge rammer for vores børn og unges opvækst, er det paradoksalt, at vi holder stædigt fast i, at mindreårige skal kunne købe alkohol på egen hånd.

Unge voldsomme alkoholindtag har en række negative konsekvenser. Alkohol er forbundet med alt fra uheld, ulykker, vold og sex, der fortrydes. Derudover øger et højt alkoholforbrug risikoen for senere i livet at udvikle afhængighed – og dermed alkoholrelaterede sygdomme og en lang række sociale problemer. Forskningen viser tilmed, at det er de mest udsatte børn, der bliver hårdest ramt af de negative konsekvenser af et højt forbrug.

Helt nye tal fra Sundhedsdatastyrelsen fra 2019 viser desuden, at antallet af unge, der ender på sygehuset med alkoholforgiftning, har været støt stigende over en årerække. Læg dertil de tragiske tilfælde som drukneulykker, unge der er omkommet af kulde eller i trafikken på vej hjem fra en våd aften.

18-årsgrænse er en veldokumenteret og målrettet løsning

Hvordan får vi en bedre alkoholkultur blandt unge danske teenagere, hvor fuldskab ikke er endemålet? En 18-årssalgsaldersgrænse er et rigtig godt sted at starte, og de gode argumenter står i kø:

For det første er erfaringerne gode. Knap halvt så mange 15-årige lykkedes med at købe alkohol efter aldersgrænsen i Danmark blev hævet fra 15 til 16 år i 2004. Tilsvarende betød en forhøjelse af aldersgrænsen fra 16 til 18 år i Holland i 2014 en kraftig stigning i antallet af butikker, som overholdt reglerne.

For det andet vil en 18-årsgrænse bringe lovgivningen i trit med folkestemningen. Talrige meningsmålinger viser, at der er et pænt flertal for en 18-årsgrænse – danskerne efterlyser det. Og lovgiverne mener til dels det samme; på den ene side har man besluttet, at det er ulovligt at udskænke alkohol til en 16-årig på en café, det vil sige under voksenopsyn. Omvendt tillader man, at samme 16-årige kan gå i supermarkedet ved siden af og købe flere kasser øl eller alkoholso-davand. En generel 18-årsgrænse vil eliminere de meget modsatrettede alkoholsignaler, samfundet i dag sender til børn og unge.

For det tredje vil en 18-årsgrænse være en udstrakt hånd og hjælp til forældrene. Forældrene spiller en vigtig rolle i forhold til deres børns alkoholforbrug. Grænser fra forældrene har god effekt, og mange forældre bruger netop aldersgrænsen som en rettesnor, når de skal sætte regler og rammer for deres børn og unge.

For det fjerde vil en ensartet 18-årsgrænse gøre loven nemmere at håndhæve. I dag må de 16- og 17-årige købe nogle typer alkohol, mens de skal være 18 år for at kunne købe andre typer. Med en 18-årsgrænse vil der kun være én regel, som kasseassistenten i supermarkedet skal overholde. Derudover vil en 18-årsgrænse betyde en ensartning af aldersgrænserne for alkohol, smertestillende håndkøbsmedicin, tobak og Oddset og Tips. Det er simplere.

Lad os se på problemet med friske øjne

Der vil være dem, som mener, at vi ikke kan eller skal gøre noget ved unges høje alkoholforbrug. De vil drikke, uanset hvad vi gør, og en 18-årsgrænse vil ikke gøre nogen nævneværdig forskel, lyder det. Det er rigtigt, at vi ikke løser problemerne fra den ene dag til den anden. De unges alkoholkultur er dybt rodfæstet, og vi gør ikke op med den med et snuptag. Men en 18-årsgrænse er helt åbenlyst det rigtige sted at starte.

En 18-årsgrænse vil skabe en barriere og sender et klart signal, som ikke alene har til formål at gøre op med fuldskabskulturen blandt unge, men forhåbentlig også kan rykke debutalderen og reducere antallet af genstande, der hældes indenbords. En 18-årsgrænse vil desuden understøtte alle de gode initiativer, der allerede er i gang på ungdomsuddannelserne og i kommunerne.

En undersøgelse fra Kræftens Bekæmpelse og Trygfonden viser, at unge faktisk selv har et udtrykt ønske om at ændre alkoholkulturen. Halvdelen af de unge giver således udtryk for, at der bliver drukket for meget blandt unge, og vi ser flere, som vælger fuldskaben fra. En 18-årsgrænse vil udgøre en vigtig komponent i at understøtte dén udvikling og dermed de positive fællesskaber, hvor alkohol og fuldskab ikke udgør omdrejningspunktet for de sociale relationer.

Tænk, hvis vi kunne flytte debutalderen, så folkeskolen reelt blev fri for alkohol. Tænk, hvis vi kunne gøre op med fuldskabskulturen, så en generation af unge faktisk kan huske, hvad de har lavet fredag og lørdag aften. Tænk, hvis vi kunne undgå, at forældre landet over skal hente deres fulde børn på skadestuen. Tænk, hvis vi kunne give en generation af unge en god start på deres ungdomsliv; med sunde fællesskaber – og ikke gruppepres og krænkelser.

Vi skal ikke lukke øjnene for problemerne og tillade fulde unge, der vælter rundt i gaderne og kommer til skade, men udvise handlekraft og løse problemerne. Nøjagtigt som vi har gjort på andre områder for at skærme børn og unge, fx ved at hæve aldersgrænsen for salg af lattergaspatroner og indføre straks-restriktioner i forhold til influencer-markedsføring af skønhedsoperationer.

Derfor: Lad os mødes til en fordomsfri debat om, hvordan vi mindsker unges alkoholforbrug – ikke mindst af hensyn til alle dem, der netop nu og i fremtiden starter på en ungdomsuddannelse. De går en tid i møde, som de fleste af os husker tilbage på med glæde og nostalgi, men hvis vi husker godt efter, vil mange af os komme frem til samme konklusion som Nomi: at det også var en tid, hvor alkohol fyldte for meget i vores liv – og at vi ikke til fulde forstod konsekvenser af de valg, vi traf. For os selv. Og for vores venner.

Tingene ændrer sig ikke af sig selv – der er behov for, at samfundet og vi voksne tager ansvar og skaber sundere og tryggere rammer for de unge. En 18-årsgrænse er en helt oplagt mulighed for at forbedre unges alkoholkultur.